

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	1 бет 43 беттен

«БЕКІТЕМІН»
 Академиялық мәселелер
 жөніндегі проректор, PhD
 Тапенова Т.С.
 _____ 2025 ж.

Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар

Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025

Қарағанды 2025

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	2 бет 43 беттен

Мазмұны

1	Мақсаты және қолдану саласы	3
2	Нормативтік сілтемелер	3
3	Терминдер, анықтамалар, қысқартулар	3
4	Жауапкершілік және өкілеттіктер	4
5	Жалпы ережелер	5
6	Дипломдық жоба тақырыбын таңдау және бекіту	7
7	Дипломдық жобаны орындауға ғылыми жетекшілік ету	8
8	Дипломдық жоба тақырыбы бойынша ақпарат көздерін таңдау және зерттеу	10
9	Дипломдық жоба тақырыбы бойынша практикалық материалды жинау және өңдеу	10
10	Дипломдық жобаның құрылымы	11
11	Дипломдық жобаның мазмұны мен ресімделуіне қойылатын негізгі талаптар	11
12	Дипломдық жобаның мәтінін ресімдеу ережелері	15
13	Дипломдық жобаларды өзге дереккөздерден алынған мәтіндердің болуына тексеру тәртібі	21
14	Дипломдық жобада ЖИ қолдану тәртібі	23
15	Дипломдық жобаның соңғы нұсқасын рәсімдеу	23
16	Дипломдық жобаны қорғау тәртібі және бағалау	25
17	Дипломдық жобаларды сақтау тәртібі	27
18	Шығару және тарату	27
19	Сақтау	28
20	Қосымшалар	29
21	Танысу парағы	43

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	3 бет 43 беттен

1. Мақсаты және қолдану саласы

Дипломдық жобаларды орындау және қорғау рәсіміне қойылатын жалпы талаптарды белгілеу мақсатында әзірленген осы әдістемелік нұсқаулар Қазтұтынуодағы Қарағанды университетінде (бұдан әрі – университет) қолданылады.

Дипломдық жобаларды орындауға арналған әдістемелік нұсқаулар (бұдан әрі – әдістемелік нұсқаулар) университеттің академиялық саясаты аясында дайындалған.

Дипломдық жобаларды орындауға арналған әдістемелік нұсқаулар Қазтұтынуодағы Қарағанды университетінің барлық білім беру бағдарламаларының студенттеріне арналған.

2. Нормативтік сілтемелер

2.1. 27.07.2007 ж. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы (өзгерістермен және толықтырулармен);

2.2 Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 20 шілдедегі №2 бұйрығымен бекітілген Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (04.03.2025 ж. өзгертулермен);

2.3 ҚР Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 595 бұйрығымен бекітілген Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары (24.06.2024 ж. өзгерістермен);

2.4 Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2011 жылғы 20 сәуірдегі №152 бұйрығымен бекітілген кредиттік оқыту технологиясы бойынша оқу процесін ұйымдастыру қағидалары (өзгерістермен және толықтырулармен);

2.5 Қазтұтынуодағы Қарағанды университетінің білім алушыларының үлгеріміне ағымдағы бақылауды, аралық және қорытынды аттестаттауды жүргізу қағидалары. Қазтұтынуодағының қаруы-пр-07-2025;

2.6 Қазтұтынуодағы Қарағанды университетінде білім алушылардың жазбаша жұмыстарын тексеру ережесі. Қазтұтынуодағы ҚарУ-ПРВ-09-2024.

3. Терминдер, анықтамалар, қысқартулар

3.1 Терминдер мен анықтамалар

Дипломдық жоба	білім беру бағдарламасының талаптарына сәйкес түлектің кәсіби даярлығын көрсететін нақты мәселені дербес талдауды, шешімдерді іздеуді және негіздеуді, оларды практикалық іске асыруды қамтитын қорытынды аттестаттау нысаны.
Жобалық	жобалық басқаруға негізделген қызметті ұйымдастырудың

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	4 бет 43 беттен

тәсілдер	әдістері, принциптері мен құралдарының жиынтығы, онда жұмыс нақты белгіленген мақсаттар, мерзімдер, ресурстар және күтілетін нәтижелер төңірегінде құрылады.
Аңдатпа	жүргізілген жұмыстың мәні, мақсаты, зерттеу әдістері және қол жеткізілген нәтижелер нақты және нақты көрсетілген дипломдық жобаның ілеспе құжаты.
Білім алушыларды қорытынды аттестаттау (Qualification Examination)	жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес білім беру бағдарламасында көзделген оқу пәндерінің және (немесе) модульдердің және оқу қызметінің өзге де түрлерінің көлемін игеру дәрежесін айқындау мақсатында жүргізілетін рәсім.
Жасанды интеллект (artificial intelligence, AI)	динамикалық есептеу ортасында адамның миының белгілі бір функционалдық мүмкіндіктерін модельдеуге мүмкіндік береді, соның ішінде оқытушылар мен білім алушылар жасаған мәтіндік, графикалық, аудио және мультимедиа материалдар мен құжаттарды толық немесе ішінара ұқсас етіп жасауға қабілетті бағдарламалық алгоритмдер жиынтығы.

3.2 Қысқартулар

Қазтұтынуодағы ҚарУ	Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті
ҚР МЖМБС	Қазақстан Республикасының Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты
ҚР ҒЖБМ	Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі
ЖЖОКБ АДД	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің академиялық даму департаменті
ББ	Білім беру бағдарламасы
ЖИ	Жасанды интеллект
АК	Аттестаттау комиссиясы
СҚЖАО	Сапаны қамтамасыз ету және аккредиттеу орталығы

4. Жауапкершілік және өкілеттіктер

4.1 Әдістемелік нұсқауларды енгізу және қолдану үшін ЖЖОКБ АДД жауап береді.

4.2 Әдістемелік нұсқауларды сапалы орындау үшін бітіруші кафедралардың меңгерушілері, дипломдық жобалардың ғылыми жетекшілері, дипломдық жобаларды орындайтын студенттер жауап береді.

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	5 бет 43 беттен

4.3 ЖЖОКБ АДД әдістемелік нұсқаулар талаптарының орындалуын бақылауға өкілетті.

5. Жалпы ережелер

Дипломдық жоба – бұл оқу процесінің соңғы кезеңінде орындалатын, бітірушінің кәсіби даярлығын көрсететін, дербес әзірлеуді, зерттеуді немесе нақты практикалық міндетті шешуді қамтитын жазбаша бітіру жұмысы.

Ол жобалық тәсілдерді қолдана отырып, бизнес-жобаларды, модельдерді, нақты өнімді, технологияны немесе міндетті шешу әдістемесін әзірлеу түрінде орындалады.

Дипломдық жоба студенттің кәсіби құзыреттерді меңгеру деңгейін, теориялық білімдері мен практикалық дағдыларын таңдалған қызмет саласындағы нақты мәселелерді шешу үшін қолдану қабілетін көрсету мақсатында орындалады.

Дипломдық жоба екі немесе одан да көп студенттің (топтық жұмыс аясында) орындауымен жүзеге асырылуы мүмкін. Бір дипломдық жобаны орындайтын білім алушылардың ең көп саны шығарушы кафедра тарапынан белгіленеді. Дипломдық жобаға оны орындайтын студенттер санына қарай екі немесе одан да көп ғылыми жетекші тағайындалуы мүмкін. Топтық дипломдық жобаның көлемі мен күрделілігі қатысушылар санына пропорционалды түрде артуы тиіс.

Дипломдық жобалаудың міндеттері:

- зерттеу жұмысында теориялық білімдерді жүйелеу, жинақтау, қолдану, сондай-ақ зерттеу мен эксперимент жүргізу әдістемесін меңгеру;
- өндірістік үдерісті немесе әлеуметтік құбылысты жетілдіруге материалдық немесе рухани мәні бар нақты объектіні (өнімді, қызметті, модельді) әзірлеу;
- қойылған міндетті зерттеу және талдау, жобалау, болжау және шешім қабылдау бойынша кәсіби құзыреттерді дамыту.

Дипломдық жобалардың түрлері білім алушылардың даярлық бағытына сәйкес айқындалады.

6B042 «Құқық», 6B031 «Әлеуметтік ғылымдар», 6B041 «Бизнес және басқару», 6B052 «Қоршаған орта», 6B113 «Көлік қызметтері», 6B111 «Қызмет көрсету саласы», 6B114 «Әлеуметтік жұмыс», 6B014 «Жалпы дамыту бағыты бойынша пәндік мамандандыруы бар мұғалімдерді даярлау» даярлық бағыттары үшін төмендегі дипломдық жобалардың түрлері ұсынылады.

1. Зерттеу жобасы

Мақсаты: ғылымның немесе практиканың нақты саласындағы заңдылықтарды, факторларды немесе үдерістерді зерделеу. Нәтижесі: үрдістер анықталады, қорытындылар әзірленеді, практика үшін ұсыныстар беріледі.

2. Қолданбалы жоба

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	6 бет 43 беттен

Мақсаты: ұйымның, жүйенің немесе технологияның қызметін жақсартуға арналған нақты практикалық шешімді әзірлеу және енгізу. Нәтижесі: әдістеме, модель, бағдарлама жасалады, енгізуге арналған практикалық шаралар ұсынылады.

3. Инновациялық жоба (стартап-жоба)

Мақсаты: жаңашылдық элементтері бар жаңа өнімді, технологияны немесе тәсілді әзірлеу және негіздеу. Нәтижесі: инновациялық өнім жасалады, оның тиімділігі дәлелденеді, енгізу жоспары ұсынылады.

4. Бизнес-жоба

Мақсаты: жаңа кәсіпорынның, өнімнің немесе қызметтің тұжырымдамасы мен жоспарын әзірлеу. Нәтижесі: бизнес-жоспар дайындалады, табыстылық көрсеткіштері есептеледі, экономикалық тиімділігі негізделеді.

5. Әдістемелік (педагогикалық) жоба

Мақсаты: оқу үдерісін жетілдіру, оқу материалдарын немесе оқыту әдістемесін әзірлеу. Нәтижесі: оқу-әдістемелік кешен әзірленеді, апробация жүргізіледі, әдістеменің тиімділігі дәлелденеді.

6. Әлеуметтік жоба

Мақсаты: өзекті әлеуметтік мәселені шешу немесе әлеуметтік қолдау деңгейін арттыру. Нәтижесі: әлеуметтік сипаттағы бағдарламалар немесе іс-шаралар әзірленеді, әлеуметтік әсерге қол жеткізіледі.

7. Аналитикалық жоба

Мақсаты: қызметті, үдерістерді немесе деректерді талдау арқылы проблемаларды және даму резервтерін анықтау. Нәтижесі: аналитикалық есеп дайындалады, жетілдіру бойынша ұсыныстар мен стратегиялар әзірленеді.

8. Шығармашылық жоба

Мақсаты: түпнұсқалық көркем, дизайндық немесе мультимедиялық өнім жасау. Нәтижесі: концептуалдық және теориялық негіздемесі бар толыққанды шығармашылық өнім әзірленеді.

6B061 «Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар», 6B072 «Өндірістік және өңдеуші салалар», 6B075 «Стандарттау, сертификаттау және метрология (салалар бойынша)» даярлық бағыттары үшін төмендегі дипломдық жобалардың түрлері ұсынылады.

1. Ғылыми-зерттеу жобасы

Мақсаты: техникалық міндетті немесе құбылысты зерттеу. Нәтижесі: ғылыми-зерттеу жұмысының есебі, жаңа деректер, модельдер, есептеулер.

2. Конструкторлық жоба

Мақсаты: жаңа конструкцияны, машинаны, құрылғыны немесе оның торабын әзірлеу. Нәтижесі: конструкторлық құжаттама (сызбалар, спецификациялар, есептеулер), 3D-модель.

3. Технологиялық жоба

Мақсаты: өндіріс технологиясын әзірлеу немесе жетілдіру. Нәтижесі: технологиялық карта, желі жобасы, жабдық есебі, өңдеу режимдері.

4. Автоматтандыру және цифрландыру жобасы

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	7 бет 43 беттен

Мақсаты: автоматтандырылған басқару жүйелерін (АБЖ), бағдарламалық қамтамасыз етуді, датчиктерді, роботтарды әзірлеу немесе енгізу. Нәтижесі: автоматтандыру сызбалары, бағдарламалық модульдер, басқару жүйесі.

5. Инновациялық (стартап) жоба

Мақсаты: нарыққа арналған инновациялық өнімді немесе инженерлік шешімді әзірлеу. Нәтижесі: прототип, MVP, технологияны енгізу бойынша бизнес-жоспар.

6. Эксперименттік жоба

Мақсаты: жабдықтармен, материалдармен, үдерістермен эксперименттер жүргізу.

Нәтижесі: зертханалық деректер, эксперименттік модельдер, графиктер, есептер.

7. Инженерлік-экономикалық жоба

Мақсаты: инженерлік шешімнің экономикалық тиімділігін негіздеу. Нәтижесі: техникалық-экономикалық негіздеме (ТЭН), технологияны енгізу бизнес-жоспары.

8. Әлеуметтік-техникалық жоба

Мақсаты: экология, денсаулық, қауіпсіздік сияқты әлеуметтік міндеттерді шешуде инженерлік шешімдерді қолдану. Нәтижесі: жобалық ұсыныстар, макет, жүйе.

6. Дипломдық жоба тақырыбын таңдау және бекіту

Дипломдық жобалардың тақырыптамасы бітіруші кафедралармен айқындалып, жыл сайын кемінде 30%-ға жаңартылып отырады, содан кейін 1 қазанға дейін факультет кеңесінде қарастырылып, бекітіледі.

Дипломдық жобалардың тақырыптамасын айқындау кезінде өндіріс, білім беру, ғылым мен техника салаларындағы өзекті міндеттер мен мәселелерді, сондай-ақ жұмыс берушілердің сұраныстарын ескеру ұсынылады.

Дипломдық жобалардың тақырыптамасы мамандарды даярлау бағытына сәйкес келуі және мазмұны бойынша дипломдық жобаларға қойылатын талаптарға жауап беруі тиіс.

Дипломдық жобаның тақырыбын факультет кеңесінде бітіруші кафедраның тақырыптамасы бекітілгенге дейін студенттің өзі де ұсына алады.

Дипломдық жобаның тақырыбы студенттің таңдауы бойынша соңғы оқу жылының бірінші семестрі ішінде ұсынылған тақырыптама арасынан анықталады.

Тақырыпты бекіту үшін студент бітіруші кафедраға өтінішпен жүгінеді. Өтініште студент таңдап алған тақырыптың нөмірі мен атауын көрсетеді, сондай-ақ Қазтұтынуодағы Қарағанды университетінде қолданыстағы білім алушылардың жазбаша жұмыстарын плагиатқа тексеру қағидаларымен (Қосымша 1) танысқанын растайды.

Бір топтағы екі немесе одан да көп студентке бір ұйымның материалдары

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	8 бет 43 беттен

негізінде бірдей тақырыпта дипломдық жобаны орындауға рұқсат етілмейді.

Бірнеше пәндердің қиылысында туындаған кешенді міндеттерді шешу үшін ғылыми жетекшілерді немесе аралас кафедралардың консультанттарын тарта отырып, пәнаралық дипломдық жобалар орындалады.

Студенттердің дипломдық жоба тақырыбын бекітуге арналған өтініштері кафедрада қаралады және мақұлданады. Бітіруші кафедра меңгерушісінің дипломдық жобалардың тақырыптарын бекіту және ғылыми жетекшіні мен сыртқы рецензентті тағайындау жөніндегі ұсынымы тиісті жылдың 10 желтоқсанына дейін ЖЖОКБ АДД-не ұсынылады. Осы ұсынымның негізінде университет бойынша тиісті бұйрық шығарылады.

Бұйрықта студенттің тегі, аты, әкесінің аты; дипломдық жобаның нақты тақырыбы; ғылыми жетекшінің (жетекшілердің), қажет болған жағдайда кеңесшінің және рецензенттің тегі мен инициалдары, оның ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы, лауазымы және жұмыс орны көрсетіледі.

Дипломдық жобалардың тақырыптары бір рет бекітіледі және өзгертуге жатпайды. Ерекше жағдайларда, алдын ала дипломалды практиканы аяқтағаннан кейін, бітіруші кафедраның ұсынымы бойынша тақырыптың тұжырымдамасына түзетулер енгізілуі мүмкін.

Дипломдық жобаның тапсырыспен орындалатын тақырыбын тандаған жағдайда студент тиісті ұйымның дипломдық жобаны орындауға арналған жазбаша ресімделген тапсырысын кафедраға ұсынуы тиіс (Қосымша 2).

Тапсырыспен орындалған дипломдық жоба аяқталғаннан кейін студент тапсырыс беруші ұйымға (еркін түрде) есеп дайындауға міндетті, ал тақырыптың тапсырыс берушісі жүргізілген зерттеудің нәтижелері бойынша студентті тыңдайды. Зерттеу нәтижелерін тыңдағаннан кейін тапсырыс беруші ұйым университетке осы ұйымның басшысы қол қойған және мөрімен расталған хаттама үзіндісін ұсынады (Қосымша 3).

Бұдан бөлек, ұйым дипломдық жобаның авторы әзірлеген қорытындылар мен ұсыныстарды қолдану (енгізу) туралы актіні ресімдей алады.

7. Дипломдық жобаны орындауға ғылыми жетекшілік ету

Кафедралардың ұсынысы бойынша дипломдық жобалардың ғылыми жетекшілері ректор бұйрығымен тағайындалады.

Студенттердің дипломдық жобаларын басқару профиль бойынша оқытушылар және ұлттық біліктілік шеңберінің 7-деңгейіне сәйкес кемінде 5 жыл жұмыс өтілі бар, сондай-ақ 8-деңгейге сәйкес кемінде 3 жыл жұмыс өтілі бар мамандар арқылы жүзеге асырылады.

Ғылыми жетекшінің ұсынысы бойынша, қажет болған жағдайда, кафедра дипломдық жобаның жекелеген бөлімдеріне кеңесшілерді ғылыми жетекшілікке бөлінген уақыт есебінен тартуы мүмкін.

Дипломдық жобалардың кеңесшілері ретінде ғылыми қоғамдастық өкілдері ғана емес, сонымен қатар тиісті салада практикалық тәжірибесі және

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	9 бет 43 беттен

сараптамалық білімдері бар мүдделі тараптар (стейкхолдерлер) тағайындалуы мүмкін. Кеңесшілер студенттің орындалған жұмысының сәйкес бөлімдерін тексеріп, қорытынды береді.

Қорытынды ғылыми жетекші(лер) дипломдық жобаға пікір жазу барысында ескеріледі.

Ғылыми жетекшілер:

- 1) дипломдық жоба бойынша тапсырманың орындалуын бақылауды жүзеге асырады;
- 2) студент(тер)ге дипломдық жобаны орындау кезеңі бойына жұмыс кестесін әзірлеуге көмек көрсетеді;
- 3) студент(тер)ге тақырып бойынша қажетті негізгі әдебиеттерді, анықтамалық және архивтік материалдарды, сондай-ақ басқа да дереккөздерді ұсынады;
- 4) кеңес беру кестесін белгілеп, кеңестер барысында студент(тер)дің дипломдық жобаларды орындау кестесіне сәйкес жұмыс істеуін ағымдағы бақылауға алады;
- 5) дипломдық жобаның барлық бөлімдерінің көлемін анықтап, студент(тер)дің зерттеу жұмысын үйлестіреді;
- 6) дипломдық жобаның сапасы бойынша пікір жазады;
- 7) Қазтұтынуодағы Қарағанды университетіндегі білім алушылардың жазбаша жұмыстарын тексеру қағидаларында белгіленген талаптарды бұзуға жол бермейді.

Дипломдық жобаның тақырыбы студент(тер)ге бекітілгеннен кейін, ғылыми жетекшілермен бірге белгіленген үлгі бойынша дипломдық тапсырма жасалады (Қосымша 4).

Дипломдық жобаның тапсырмасы – дипломдық жобаның құрылымдық элементі болып табылады. Ол бір парақтың екі жағына басып шығарылады, ғылыми жетекшілер мен студент(тер) қол қояды және кейін дипломдық жобаға тікелей қосылады.

Дипломдық жобаның тақырыбы студент(тер)ге бекітіліп, дипломдық тапсырма жасалғаннан кейін ғылыми жетекші тікелей және жүйелі түрде жетекшілік етеді және дипломдық жобаны орындау кестесінің сақталуын бақылайды; дипломдық жобаның жеке бөлімдері мен ішкі бөлімдерінің дайындық дәрежесін тексереді; студентті материалдың мазмұны, баяндау реттілігі, нақты практикалық материалды жинау, талдау, жүйелеу және әдістемелік өңдеу әдістері бойынша кеңес береді; студент(тер)мен туындаған мәселелерді талқылайды, қосымша әдебиет, заңнамалық актілер, бекітілген нормативтік құжаттар және т.б. бойынша ұсыныстар береді.

Студент дипломдық жобаларды дайындау кестесін қатаң сақтауы, белгіленген мерзімдерде ғылыми жетекшіге дипломдық жобаның орындалған бөлімдерін тапсыруы және олардың ескертулері мен ұсыныстарына сәйкес уақытылы толықтырулар жасауы тиіс.

Жұмыстың жедел барысын қамтамасыз ету және ақпарат алмасуды

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	10 бет 43 беттен

жеңілдету мақсатында, соның ішінде карантиндік шаралар мен қашықтықтан оқыту жағдайында, дипломдық жобаны орындау және тапсыру, соның ішінде жеке орындалған бөлімдер мен бітіру жұмысына қосымша құжаттар ғылыми жетекшінің корпоративтік электрондық поштасы арқылы жүргізіледі. Сонымен қатар, дипломдық жобаны онлайн-жетекшілік арқылы әртүрлі онлайн-платформаларда бейнеконференциялар ұйымдастыру арқылы жүргізуге болады.

Дипломдық жобаны студенттер университетте, сондай-ақ кәсіпорындарда, ғылыми, жобалау-конструкторлық және басқа ұйымдарда орындай алады.

8. Дипломдық жоба тақырыбы бойынша ақпарат көздерін таңдау және зерттеу

Дипломдық жобаның сәтті жазылуына зерттелетін тақырыпқа қатысты ақпарат көздерін жан-жақты және шығармашылықпен зерттеу ықпал етеді.

Дипломдық жоба орындалған кезде студенттерге электрондық каталогтар, репозиторийлер және университеттің, сондай-ақ басқа кітапханалардың электрондық ақпараттық ресурстарын пайдалана отырып, әртүрлі әдебиеттерді дербес іздеу мүмкіндігі беріледі.

Студенттер дипломдық жобаның тақырыбына сәйкес қажетті оқулықтарды, оқу құралдарын, сондай-ақ ғылыми монографияларды, мерзімді басылымдарды (журналдар, шолулар және т.б.) дербес таңдайды. Әдебиеттерді іздеудің жалпы бағытын ғылыми жетекшілер анықтайды.

Әдебиеттерді таңдау үшін бастапқыда библиографиялық тізім жасалады. Тізімге соңғы жылдары жарияланған ең маңызды әдебиеттер енгізіледі. Әдебиеттерді зерттеу және зерттеу жұмысы барысында қосымша ақпарат көздеріне қажеттілік туындауы мүмкін, бұл әдебиеттер тізімін толықтыруға әкеледі.

Статистикалық деректерді іздеу Қазақстан Республикасының және басқа елдердің мемлекеттік органдарының ресми интернет-ресурстарында, халықаралық ұйымдардың ресурстарында жүргізілуі қажет.

Ақпарат көздеріне сілтеме жасау объективті және адал түрде жүргізілуі тиіс; оларға сыни тұрғыдан қарау қажет, яғни авторлардың жеке пікірлерін ойлы және бейтарап зерттеп, талдап, негізді түрде келісу немесе келіспеу керек.

9. Дипломдық жоба тақырыбы бойынша практикалық материалды жинау және өңдеу

Дипломдық жоба тақырыбы бойынша практикалық материалды жинау және өңдеу теориялық ережелерді растау және практикалық ұсыныстарды әзірлеу үшін қажетті эмпирикалық деректерді іздеуді, жүйелеуді және

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	11 бет 43 беттен

талдауды қамтиды.

Дипломдық жоба нақты бір ұйымның материалдары негізінде орындалады. Практикалық материал көзі ретінде жоспарлы және есептік құжаттар, компания/ұйым баланстары, анықтамалар, тексеру және ревизия материалдары, бизнес-жоспарлар және басқа да материалдар қызмет ете алады.

Практикалық материалды жинау, жүйелеу және өңдеудің толықтығы мен сапасы дипломдық жобаның жалпы сапасына, қорытындылар мен ұсыныстардың дәлелділігіне және негізділігіне тікелей әсер ететінін есте ұстаған жөн.

Практикалық материалды өңдеу барысында кестелер, диаграммалар, схемалар, графиктер құрылады, олар дипломдық жобаның негізгі мәтініне немесе қосымшаларына енгізілуі мүмкін.

Практикалық материалдарды таңдау кезінде студент қажетті қосымшаларды рәсімдеуге, оларды дұрыс дайындап, бір-бірімен үйлестіруге және дипломдық жобаның мәтінінде қолданыстағы қосымшаларға сілтеме беруге ерекше назар аударады.

10. Дипломдық жобаның құрылымы

Дипломдық жобаның құрылымдық элементтері:

- Мұқаба (Қосымша 5)
- Титул парағы (Қосымша 6, 7)
- Дипломдық жоба бойынша тапсырма (Қосымша 4)
- Аңдатпа
- Мазмұны (Қосымша 8,9)
- Кіріспе
- Негізгі бөлігі
- Қорытынды
- Пайдаланылған әдебиеттер тізімі (Қосымша 10)
- Қосымшалар

11. Дипломдық жобаның мазмұны мен ресімделуіне қойылатын негізгі талаптар

Дипломдық жоба өз мазмұны жағынан әлеуметтік және өндірістік үдерістерді, технологиялар мен жүйелерді дамытуға, жаңғыртуға, онтайландыруға және жетілдіруге бағытталған инновациялық идеяны ғылыми тұрғыдан негізделген жобалық шешім ретінде ұсынылады.

Жобалық жұмыстардың ерекшелігі – студенттер тек сұранысқа ие тақырыппен жұмыс істеуі тиіс, оның өзектілігі тиісті құжаттармен, мемлекеттік бағдарламалармен расталуы қажет. Бұл сондай-ақ ұйымдардан алынған рецензиялар, енгізу туралы анықтамалар немесе өндірістік

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	12 бет 43 беттен

тапсырыстар болуы мүмкін. Жоба бойынша жұмыс барысында білім алушылар міндетті түрде дипломдық жобаның мақсаттары мен міндеттерін орындауға бағытталған, негізделген шешімдерден тұратын жобалық бөлімді әзірлейді.

Дипломдық жобаның бөлімдерінің мазмұны оны іске асырудың таңдалған тәсіліне байланысты зерттеу немесе қолданбалы болып айқындалады.

Зерттеу сипатындағы дипломдық жоба негізгі нәтижелер ретінде мыналарды қамтиды:

- теориялық немесе қолданбалы модель. Модель белгілі бір үдерістерді, проблемалар аясын, үдерістер мен жүйелерді тиімді қайта ұйымдастырудың нақты бағыттарын барабар көрсетуі тиіс; ғылым мен практикадағы қазіргі тенденциялар шеңберінде стратегиялар мен тактикаларды, технологияларды теориялық тұрғыдан негіздеуді қамтиды;

- болжамдар, жоспарлар мен бағдарламаларды құру әдістері мен әдістемелерінің жиынтығы. Олар автор тарапынан нақты материал негізінде ұсынылып, апробациядан өткені жөн; сондай-ақ нақты кәсіпорындар мен ұйымдарға бейімделген үдерістер мен жүйелердің тиімділігін бағалау көрсеткіштері беріледі.

Қолданбалы сипаттағы дипломдық жоба негізгі нәтижелер ретінде мыналарды қамтиды:

- үдерістерді, қызметтерді, операцияларды басқару жүйелеріндегі ұсынылатын өзгерістер жобасы; сапаны басқару, технологиялық және ұйымдық жаңалықтарды енгізу жөніндегі шешімдер;

- стратегиялық бағдарламалар, қысқа, орта және ұзақ мерзімді болжамдар мен жоспарлар, бюджеттер жобалары;

- кәсіпкерлік жобалар, бизнес-жоспарлар, стартаптар, оларды ұйымдастырушылық қамтамасыз ету және іске асыру бойынша ұсыныстар;

- инвестициялық жобалар немесе олардың негізгі бөлімдері (өндірістік, кадрлық, ұйымдастырушылық, маркетингтік, қаржылық, құқықтық және т.б.).

Дипломдық жоба келесі критерийлерге сәйкес болуы тиіс: бағыттылығы, нәтижелілігі, сенімділігі, үнемділігі, сапасы, ресурстық қамтамасыз етілуі, іске асыру мерзімдері, дипломдық жобаның ауқымы. Қажет болған жағдайларда дипломдық жоба экологиялық тұрғыдан негізделген болуы, сондай-ақ сыбайлас жемқорлық тәуекелдері мен мүдделер қақтығысына байланысты тұжырымдарды қамтымауы тиіс.

Дипломдық жобаның мазмұны белгілі бір тәртіппен рәсімделген, бітіру жұмысында ашып көрсетілуі қажет құрамдас бөліктердің тізбесін білдіреді.

Мұқаба. Мұқабада келесі мәліметтер келтірілуі тиіс:

- дипломдық жоба орындалған ұйымның атауы;
- студенттің(тердің) тегі мен инициалы;
- дипломдық жоба тақырыбының атауы;
- бітіру жұмысының түрі – дипломдық жоба;
- білім беру бағдарламасының шифры және атауы;

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	13 бет 43 беттен

- қала, жыл.

Титул парағы. Титул парағы жұмыстың бірінші беті болып табылады және құжатты өңдеу мен іздеуге қажетті ақпарат көзі қызметін атқарады.

Титул парағында төмендегі мәліметтер көрсетілуі тиіс:

- дипломдық жоба орындалған ұйымның атауы;
- кафедра меңгерушісінің бекітуші қолы;
- бітіру жұмысының түрі – дипломдық жоба;
- дипломдық жобаның тақырыбы, «тақырыбы:» сөзімен бірге көрсетіледі;
- білім беру бағдарламаларының шифры және атауы;
- сол жағында – «Орындаған» сөзі, ал оң жағында студенттің тегі мен инициалы көрсетіледі; кафедрааралық дипломдық жоба орындалған жағдайда – «Орындағандар»;

- Келесі жолда – «Ғылыми жетекші» сөзі және ғылыми жетекшінің тегі мен инициалы, ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы көрсетіледі; екі және одан көп ғылыми жетекші немесе кеңесші болған жағдайда – әрбір ғылыми жетекші/кеңесшінің тегі, инициалы, ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы көрсетіледі;

- қала, жыл.

Титул парағы дипломдық жоба беттерінің жалпы нөмірленуіне кіреді. Алайда бет нөмірі титул парағына қойылмайды.

Дипломдық жобаны жазу кезінде студенттерге оның әр бөлігінің келесі шамамен мазмұнын ұстанған жөн.

Дипломдық жоба бойынша тапсырма. Жобалық тапсырмада университеттің, факультеттің, кафедраның атауы; студенттің (тердің) тегі, аты және әкесінің аты; дипломдық жобаның тақырыбы; тақырып бекітілген университет бұйрығының нөмірі мен күні; дипломдық жобада өңделетін мәселелер мен міндеттердің тізімі; графикалық материалдар мен негізгі аналитикалық кестелердің тізімі; ұсынылған әдебиеттер мен басқа ақпарат көздері; кеңесшінің (бар болса) тегі, аты, әкесінің аты және оған тиесілі дипломдық жобаның бөлімдері (немесе ішкі бөлімдері); дипломдық тапсырманы беру күні; дипломдық жобаның жеке бөлімдерінің (немесе ішкі бөлімдерінің) алғашқы нұсқасын даярлау, ғылыми жетекшінің ескертулері мен ұсыныстарына сәйкес оны кейін өңдеу үшін календарлық жоспар; дипломдық жобаны кафедраға соңғы нұсқада тапсыру мерзімі; ғылыми жетекшінің(лердің), кеңесшінің (бар болса) және студенттің(тердің) қолдары көрсетіледі.

Командалық дипломдық жобада тапсырма студенттердің әрқайсысы үшін жұмыс нәтижелері әрқайсысының жеке үлестерін бағалауға мүмкіндік беретіндей тұжырымдалуы керек.

Дипломдық жоба бойынша тапсырма титул парағынан кейін нөмірленбей дипломдық жобаға тігіледі.

Аңдатпа. Аңдатпа дипломдық жобаны сүйемелдейтін құжат болып табылады. Онда орындалған жұмыстың мәні, мақсаты, зерттеу әдістері және

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	14 бет 43 беттен

қол жеткізілген нәтижелер анық және қысқаша баяндалады. Аннотация мазмұнына бет саны, қосымша суреттер мен кестелердің саны кіреді. Аннотация дипломдық жобаның жазылған тіліне сәйкес орындалады. Аннотация көлемі А4 форматындағы 1 беттен аспауы тиіс. Аннотация титул парағынан және жобалық тапсырмадан кейін орналастырылады және нөмірленбейді.

Мазмұны. Дипломдық жобаның мазмұнына Кіріспе, барлық бөлімдер мен ішкі бөлімдердің реттік нөмірлері мен атаулары, Қорытынды, Пайдаланылған әдебиеттер тізімі және қосымшалардың атаулары дипломдық жобаның осы элементтері басталатын бет нөмірлерімен енгізіледі.

Кіріспе. Дипломдық жобаның тақырыбының өзектілігі, оны зерттеу қажеттілігінің нақты мәні және практикалық ұсыныстар жасау қажеттілігі негізделеді; дипломдық зерттеудің мақсаты, міндеттері, нысаны, пәні және зерттеу болжамы айқындалады; зерттелетін мәселенің теориялық және әдіснамалық негіздері, қолданылатын әдістері, ғылыми және/немесе практикалық маңыздылығы анықталады.

Кіріспеде қандай ЖИ құралдары қолданылғанын (мысалы, ChatGPT, Midjourney, Copilot), олар қандай тапсырмалар үшін пайдаланылғанын, қандай нәтижелер алынғанын, автор қолмен қандай түзетулер енгізгенін көрсету керек.

Мысал тұжырымы: «1-бөлімді орындау барысында 1.2-бөлімнің идеялары мен тұжырымдамаларын құру үшін ChatGPT (OpenAI) жүйесі қолданылды, содан кейін мәтін автор тарапынан өңделіп, бейімделді».

Кіріспенің көлемі А4 форматындағы 2 беттен аспауы керек.

Дипломдық жобаның негізгі бөлігі (ұсынылатын құрылым)

Бірінші бөлім. Дипломдық жобаның бірінші бөлімі объектіні теориялық зерттеуге және зерттеу әдістерін анықтауға арналған. Бұл бөлімде пәндік саланы шолу және талдау жүргізу, ақпарат көздерін жан-жақты талдау, дипломдық жобаның негізгі ұғымдарын анықтау, талдау және жобалау әдістерін негіздеу және сипаттау, бөлімді қорытындылармен аяқтау қажет.

Екінші бөлім. Бұл бөлімде зерттелетін объектінің жан-жақты сипаттамасы беріліп, объектінің мәселесі мен ағымдағы жағдайы талданады. Студент объектіге қатысты процестерді, құбылыстарды және фактілерді сын тұрғысынан ойластырып, жобалаудың кезеңдерін белгілеуі және оларды жетілдіру үшін нақты жобалық шешім ұсынуы қажет. Бөлімді қорытынды тұжырымдармен аяқтау керек.

Үшінші бөлімге тікелей жобалау кіреді. Мұнда жобалау және модельдеудің кезеңдері, жүргізілген эксперименттердің сипаттамасы, олардың талдауы мен қорытындылары, шешім нұсқаларын салыстыру көрсетіледі, сонымен қатар иллюстрациялар, графиктер, эскиздер, диаграммалар, схемалар, бағдарламалық код және т.б. қолданылады.

Үшінші бөлімде белгіленген мәселені шешуге мүмкіндік беретін жобалық шешімді сипаттау, ұсынылған шешімнің экономикалық, технологиялық,

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	15 бет 43 беттен

әлеуметтік және басқа тиімділігін бағалау, сондай-ақ берілген бағытта әрі қарайғы жұмыс перспективаларын көрсету қажет. Жобада барлық қажетті есептеулер келтіріліп, графикалық материал ұсынылады. Бөлім қысқаша қорытындылармен аяқталады.

Дипломдық жобаның экономикалық тиімділігін негіздеу, оған тікелей шығындарды есептеу, экономикалық негіздеме, тиімділік, интеллектуалдық шығындар және басқа экономикалық көрсеткіштер, сондай-ақ бағдарламалық және техникалық қамтамасыз ету кіреді, бірақ студенттердің даярлау бағытына байланысты бұл бөлім дипломдық жобадан шығарылуы мүмкін.

Қорытындыда бүкіл жұмыстың нәтижелері жинақталып, жобалау процесінде алынған нәтижелер көрсетіледі. Дипломдық жобаның нәтижесінде жасалған қорытындылар мен ұсыныстар қысқа әрі нақты болуы, жұмыстың мазмұнын, маңыздылығын, негізділігін және тиімділігін толық көрсетуі қажет.

Қорытындыға келесі элементтерді қосу ұсынылады: жеткен мақсаттар мен орындалған міндеттердің қысқаша сипаттамасы; әр бөлім бойынша негізгі қорытындылар; алынған нәтижелердің практикалық маңызы; ұсынылған шешімдерді әрі қарай зерттеу немесе енгізу перспективалары.

Мәтін дәйекті, объективті болуы, артық эмоционалды немесе бағалау сипатындағы сөздерден аулақ болуы тиіс. Қорытындыда диплом жобасының негізгі бөлімінде берілмеген ақпаратты енгізуге жол берілмейді.

Қорытындының көлемі А4 форматындағы 2 беттің шегінен аспауы тиіс және негізгі бөлімнің мәтінін қайталамай баяндалады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі. Бұл тізім дипломдық жобаның соңында, «Қорытынды» бөлімінен кейін беріледі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізіміне тек студенттер нақты зерттеген және дипломдық жобада әртүрлі дәрежеде дәйексөзделген дереккөздер енгізілуі тиіс, сәйкес сілтемелер көрсетілуімен (Қосымша 9).

Ақпарат көздері дипломдық жобаның мәтінінде қолдану тәртібі бойынша тізімделеді. Пайдаланылған әдебиеттер тізімінде кемінде 45 дереккөз болуы қажет.

Қосымшалар. Қосымшалар дипломдық зерттеуге қатысты, негізгі бөлімде көрсетілмеген материалдарды қамтиды.

Дипломдық жобада қабылданған шешімдерге, барлық деректердің дәлдігіне, сенімділігіне және объективтілігіне жауапкершілік дипломдық жобаның автор(лары) – студент(тер) мойнына жүктеледі.

12. Дипломдық жобаның мәтінін ресімдеу ережелері

Жалпы талаптар

Дипломдық жобаның мәтін беттері және жұмыста қолданылатын иллюстрациялар, кестелер А4 форматында болуы тиіс.

Дипломдық жоба компьютер мен принтерді пайдалана отырып, А4 форматындағы ақ қағаздың бір жағына баспа жолымен орындалуы керек, жол

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	16 бет 43 беттен

аралығы – бір интервал. Шрифт – қарапайым, кегль 14, Times New Roman. Белгілі талаптарға, формулаларға назар аудару үшін компьютерлік мүмкіндіктерді қолдануға, әртүрлі гарнитурадағы шрифттерді пайдалануға рұқсат етіледі.

Дипломдық жобаның мәтінін басқанда төмендегі өрістер өлшемдері сақталуы тиіс: оң жақ – 10 мм, жоғарғы – 20 мм, сол жақ – 30 мм, төменгі – 25 мм. Абзацтық шегініс 10 мм құрайды.

Әр бөлім жаңа беттен басталуы тиіс. Ішкі бөлімдердің мәтінін жеткілікті орын болған жағдайда аяқталмаған беттің бос бөлігіне басып шығаруға болады. Егер бос орын парақтың жартысынан кем болса, келесі ішкі бөлім жаңа беттен басталуы керек.

Бөлім мен ішкі бөлімнің атаулары арасындағы қашықтық мәтіннен бір бос жол болу керек; ішкі бөлім атауы мен мәтін арасындағы қашықтық – екі бос жол; ал алдыңғы ішкі бөлімнің мәтіні мен келесі ішкі бөлімнің атауы арасындағы қашықтық – екі бос жол (Қосымша 11).

Басылған мәтіннің, иллюстрациялар мен кестелердің, сондай-ақ жеке компьютерден шығарып алынған материалдардың сапасы олардың анық көріну талабына сәйкес болуы тиіс.

Дипломдық жобаны орындау барысында мәтін бойымен кескіннің біркелкі тығыздығы, контрастылығы және айқындылығы сақталуы қажет. Дипломдық жобаның мәтінінде сызықтар, әріптер, сандар және белгілер анық әрі таза болуы тиіс.

Мәтіндік беттердің зақымдануы, қате жазулар және толық тазаланбаған бұрынғы мәтіннің (графиктердің) іздері қабылданбайды. Дипломдық жобаның мәтінінде сканерленген графиктерді, схемаларды, кестелерді және басқа ұқсас иллюстрацияларды қолдану рұқсат етілмейді.

Дипломдық жобадағы ғалымдардың аты-жөні, ұйымдардың атаулары, өнімдердің атаулары және басқа жеке атаулар түпнұсқа тілінде беріледі.

Тиісті атауларды транслитерациялауға және ұйымдардың атауларын дипломдық жоба тіліне аудармада түпнұсқа атауды қоса (бірінші рет аталған кезде) келтіруге рұқсат етіледі.

Дипломдық жобаны құрастыру

Дипломдық жобаның құрылымдық элементтері «КІРІСПЕ», «МАЗМҰНЫ», бөлімдердің атаулары, «ҚОРЫТЫНДЫ», «ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ», «ҚОСЫМША» дипломдық жобаның құрылымдық элементтерінің тақырыптары болып табылады және мазмұнда да, мәтінде де абзацтық шегініспен бас әріптермен жазылады.

Дипломдық жобаның негізгі бөлігін бөлімдер мен ішкі бөлімдерге бөлу қажет. Бөлімдер мен ішкі бөлімдердің тақырыптары болуы тиіс. Тақырыптар бөлімдер мен ішкі бөлімдердің мазмұнын анық әрі қысқа көрсетуі керек.

Ішкі бөлімдердің атауларын абзацтық шегініспен бас әріптен бастап, соңында нүктесіз басып шығару қажет, астын сызбау керек. Егер атау екі сөйлемнен тұрса, олар нүктемен бөлінеді.

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	17 бет 43 беттен

Дипломдық жоба беттерін нөмірлеу

Беттер араб цифрларымен нөмірленуі тиіс, дипломдық жобаның барлық мәтіні бойынша үздіксіз нөмірлеу сақталуы қажет. Бет нөмірі парақтың төменгі ортасына нүктесіз қойылады.

«Титул парағы», «Дипломдық жобаның тапсырмасы», «Мазмұны», «Кіріспенің» бірінші беті жалпы бет нөмірлеуге енгізіледі. Алайда «Титул парағыда», «Дипломдық жобаның тапсырмасында», «Мазмұнда» бет нөмірі көрсетілмейді. Бет нөмірлеу «Кіріспенің» екінші бетінен басталады.

Жеке парақтарда орналасқан иллюстрациялар мен кестелер дипломдық жобаның жалпы бет нөмірлеуіне қосылады немесе Қосымшаларға шығарылады.

A3 форматындағы парақтағы иллюстрациялар мен кестелер бір бет ретінде есептеледі.

Дипломдық жобаның бөлімдері мен ішкі бөлімдерін нөмірлеу

Дипломдық жобаның бөлімдері бүкіл бітіру жұмысында реттік нөмірге ие болуы тиіс, араб цифрларымен көрсетіледі, нүктесіз және абзацтық шегініспен жазылады. Ішкі бөлімдер әр бөлімнің шегінде нөмірленеді. Ішкі бөлімнің нөмірі бөлім мен ішкі бөлімнің нөмірінен тұрады, олардың арасы нүктемен бөлінеді. Ішкі бөлімнің нөмірінің соңында нүкте қойылмайды. Бөлімдер екі немесе одан да көп ішкі бөлімнен тұруы мүмкін.

Ішкі бөлімдерде тізімдер келтірілуі мүмкін.

Әр тізімнің алдында дефис қойылады немесе, қажет болған жағдайда, құжат мәтінінде тізім элементіне сілтеме жасау үшін кіші әріп (ё, з, й, о, ч, ь, ы, ь әріптерінен басқа) қойылып, оның артынан жақша қойылады.

Иллюстрациялар

Иллюстрациялар (суреттер, сызбалар, карталар, графиктер, схемалар, компьютерден шығарылған баспалар, диаграммалар, фотосуреттер және т.б.) дипломдық жобада олар алғаш рет мәтінде айтылғаннан кейін немесе келесі бетте орналастырылуы тиіс.

Барлық иллюстрацияларға дипломдық жоба мәтінінде сілтеме жасалуы қажет. Иллюстрацияларға сілтеме жасағанда «...2-суретке сәйкес...» немесе «...2-суретте көрсетілгендей...» деп жазу керек.

Иллюстрациялар компьютерлік түрде, соның ішінде түрлі-түсті нұсқада болуы мүмкін. Сызбаларды, графиктерді, диаграммаларды, схемаларды компьютерлік баспа арқылы орындауға рұқсат етіледі. A4 форматынан кіші фотосуреттер стандартты ақ парақтарға жабыстырылады.

Қосымшалардағы иллюстрацияларды қоспағанда, барлық иллюстрациялар араб цифрларымен үздіксіз нөмірленеді.

Дипломдық жобадағы барлық иллюстрациялар «Сурет» сөзімен белгіленеді. Сурет нөмірі, «сурет» сөзі және атауы жолдың ортасына орналастырылады және иллюстрацияның астында нүктемен бөлініп көрсетіледі (Қосымша 12).

Иллюстрациялар қажет болған жағдайда түсіндірме мәліметтерге (сурет

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	18 бет 43 беттен

астындағы мәтін) ие болуы мүмкін. Бұл жағдайда сурет нөмірі, «сурет» сөзі, және атауы түсіндірме мәтіннен кейін орналастырылады.

Кестелер

Кестелер көрсеткіштерді салыстыруды жеңілдету және көрнекілікті арттыру үшін қолданылады. Кестенің атауы оның мазмұнын нақты және қысқаша көрсетуі тиіс. Кестенің атауы кестенің үстіне, «Кесте» сөзінен кейін келесі жолда, абзацтық шегініспен орналастырылады.

Кестелер дипломдық жобада олар алғаш рет мәтінде аталғаннан кейін немесе келесі бетте орналастырылуы тиіс.

Барлық кестелерге дипломдық жоба мәтінінде сілтеме жасалуы қажет. Сілтеме жасағанда «Кесте» сөзі мен оның нөмірі көрсетіледі. Қосымшалардағы кестелерді қоспағанда, барлық кестелер араб цифрларымен үздіксіз нөмірленеді.

Көп жолдан тұратын кестені басқа бетке көшіруге рұқсат етіледі. Кестенің бір бөлігін басқа бетке көшіру кезінде «Кесте» сөзі мен оның нөмірі бірінші бөліктің үстінде, сол жақта, абзацтық шегініспен бір рет көрсетіледі; кестенің шегін белгілейтін төменгі көлденең сызық жүргізілмейді. Қалған бөліктердің үстінде кестенің нөмірі және «жалғасы» сөзі көрсетіледі, мысалы, «1-кестенің жалғасы» (бұл жазу жалғасып жатқан кестенің жоғарғы оң жақ бұрышына қойылады).

Көп бағаналы кестені қосымшаға шығару ұсынылады; оны бөлік-бөлік етіп бір бет ішінде бірінің астына бірін орналастыруға, сондай-ақ көлемді кестелерді А3 форматындағы парақта орналастыруға болады.

Кестенің әртүрлі жолдарында қайталанатын бағандағы мәтін бір сөзден тұрса, оны бірінші рет жазғаннан кейін тырнақшаға ауыстыруға болады; екі және одан көп сөзден тұрса, бірінші рет қайталанғанда «бірдей» деп жазылады, кейінгі қайталауларда қос тырнақша қолданылады. Қайталаулардың орнына цифрларды, маркаларды, белгілерді, математикалық және химиялық символдарды тырнақшамен алмастыруға болмайды. Егер кестенің кез келген жолында сандық немесе басқа мәлімет берілмесе, онда ол жолға сызықша қойылады.

Кестедегі бағандар мен жолдардың тақырыптары бас әріптен жазылуы тиіс, ал бағандардың қосалқы тақырыптары – егер олар тақырыппен бір сөйлемді құраса, кіші әріптен, ал жеке мәнге ие болса, бас әріптен жазылады. Кестелердің тақырыптары мен қосалқы тақырыптарының соңында нүкте қойылмайды.

Кестелер әдетте сол, оң, үстіңгі және астыңғы жағынан сызықтармен шектеледі. Кестедегі қаріп өлшемін мәтінге қарағанда кішірек қолдануға рұқсат етіледі. Баған тақырыптары, әдетте, кесте жолдарына параллель жазылады. Қажет болған жағдайда баған тақырыптарын перпендикуляр орналастыруға болады. Кестенің тақырыбы кестенің қалған бөлігінен сызық арқылы бөлінуі тиіс. Кестені рәсімдеу үлгісі Қосымша 13-те келтірілген.

Жоғарғы мәтін, «Кесте» сөзі және төменгі мәтін арасындағы

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	19 бет 43 беттен

арақашықтық бір бос жолдан тұруы тиіс. «Кесте» сөзі мен оның атауы мен кестенің өзінің арасындағы бос жолдар рұқсат етілмейді.

Ескертпелер

«Ескертпе» сөзі бас әріппен және астын сызбай жазылады.

Ескертпелер дипломдық жобада мәтіннің, кестелердің немесе графикалық материалдың мазмұнына түсініктеме немесе анықтамалық мәлімет қажет болған жағдайда беріледі.

Ескертпелер олармен байланысты мәтіндік немесе графикалық материалдан немесе кестеден кейін орналастырылады. Егер ескертпе біреу болса, «Ескертпе» сөзінен кейін сызықша қойылып, ескертпе бас әріппен жазылады. Бір ескертпе нөмірленбейді. Бірнеше ескертпелер реттік араб цифрларымен нүктесіз нөмірленеді. Кестеге арналған ескертпе кестенің соңында, кестені шектейтін сызық үстінде орналастырылады.

Формулар мен теңдеулер

Формуларды тек Equation формулар редакторын қолданып теру қажет. Оны келесі жолмен табуға болады: «Қою» қойындысы – «Мәтін» өрісі – «Объект» – «Жасау» қойындысы – Объект түрі: Corel Equations немесе Microsoft Equations 3.0.

Бұл жағдайда «формула» деп екі немесе одан да көп таңбадан тұратын, сөз емес (атау, қысқартылған атау) кез келген тізбек түсініледі, ол орыс немесе басқа тілдегі сөз болып саналмайды. Мысалы, MATLAB – сөз (көрсетілген контексте), ал $f(x(0))$ – сөз емес.

Формулар мен теңдеулер мәтіннен бөлек жолға шығарылады. Әр формула немесе теңдеудің үстінде және астында бір бос жол қалдыру қажет. Егер теңдеу бір жолға сыймаса, оны теңдік белгісінен (=) немесе қосу (+), алу (-), көбейту ($\times$), бөлу (:), немесе басқа математикалық белгілерден кейін келесі жолға аудару керек, және жаңа жолдың басында сол белгі қайталанады. Көбейту амалын білдіретін белгі бойынша формула аударылған кезде « $\times$ » белгісі қолданылады.

Белгілер мен сандық коэффициенттердің мәнін түсіндіру формуланың астына, олар формуладағы ретімен берілуі тиіс.

Формуларды дипломдық жобаның бүкіл көлемінде реттік нөмірлеу қажет, араб цифрларымен дөңгелек жақшаларда, жолдың ең оң жағында орналастырылады. Мысалы,

$$A = a \times b \quad (1)$$

Мәтінде формулалардың реттік нөмірлеріне сілтемелер жақшаларда беріледі. Мысалы: «...формулада (1)...».

Қосымшаларға орналастырылған формулар әр қосымшаның шеңберінде жеке араб цифрларымен нөмірленеді, әр санның алдында қосымшаның белгісі көрсетіледі, мысалы, формула (A.1).

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	20 бет 43 беттен

Жұмыста математикалық теңдеулерді беру тәртібі формулаларды беру тәртібімен бірдей.

Белгілер мен сандық коэффициенттердің мәнін түсіндіру формуланың астына, формуладағы ретімен берілуі тиіс. Әр символ мен сандық коэффициенттің мәні жаңа жолдан беріледі. Түсіндірменің бірінші жолы «мұндағы» сөзімен басталады, кейін екі нүкте қойылмайды. Мысалы,

Еңбек шығындарының абсолюттік азаюы (ΔT) формулада (2) қарастырылған.
$\Delta T = T_0 \times T_1$ (2)
Мұндағы: T_0 – ақпаратты өңдеуге кететін еңбек шығындары базалық нұсқа бойынша;
T_1 – ақпаратты өңдеуге кететін еңбек шығындары ұсынылған нұсқа бойынша.
$\Delta T = 45 \times 90 = 4050$ тг.
БЖЖ пайдалануымен байланысты бірлік капиталқорлары формулада (3) анықталады.
$L_{CM} : (N_1 \times 21,8 \times 12)$ (3)
$150000 : (30 \times 21,8 \times 12) = 150000 : 7848 = 19$ теңге

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі және сілтемелер

Қолданылған әдебиеттер туралы мәліметтер дипломдық жобада мәтінде берілген сілтемелердің реті бойынша әдебиеттер тізімінде орналастырылуы тиіс, араб цифрларымен нүктесіз нөмірленеді және абзац шегінісінен басталады (Қосымша 9).

Сілтемелер құжатқа толық немесе оның бөлімдеріне және қосымшаларына жасалуы мүмкін.

Стандарттар мен техникалық шарттарға сілтеме жасағанда тек олардың белгілеуі көрсетіледі, жылын көрсету міндетті емес, егер стандарт толық сипатталған болса, әдебиеттер тізімінде.

Дипломдық жобада қолданылған әдебиеттерге сілтемелер шаршы жақшаларда беріледі. Мысалы: [2, б. 17]. Ақпарат БАҚ немесе интернет-ресурстардан алынған жағдайда, шаршы жақшаларда тек дереккөз нөмірі көрсетілуі мүмкін, мысалы: [7].

Қосымшалар

Қосымшалар дипломдық жобаның жалғасы ретінде оның келесі беттерінде орналастырылады.

Дипломдық жобада барлық қосымшаларға сілтемелер жасалуы тиіс. Қосымшалар мәтіндегі сілтемелер ретімен орналастырылады.

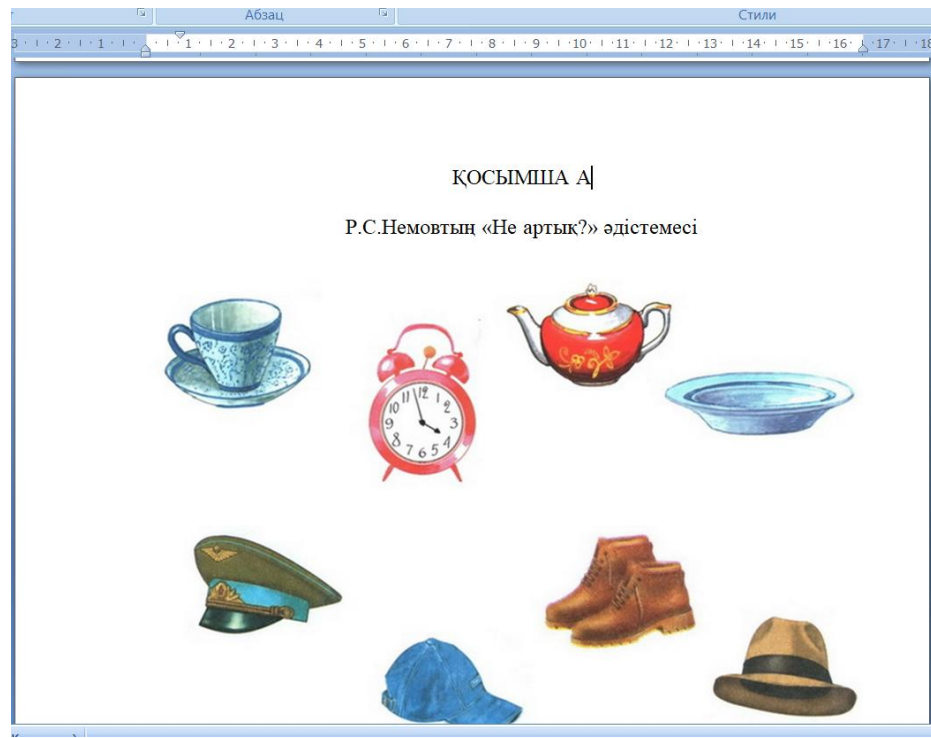
Әр қосымшаны жаңа беттен бастау қажет, беттің жоғарғы ортасында «ҚОСЫМША» сөзі және дипломдық жобаның жазылған тіліне сәйкес белгісі көрсетіледі, мысалы, ҚОСЫМША А.

Қосымшаларды дипломдық жобаның жазылған тілінде А әрпінен бастап,

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	21 бет 43 беттен

Е, З, И, О, Ч, Ы, Ы, Ъ әріптерін қоспағанда, бас әріптермен нөмірлейді.

Қосымшаның тақырыбы болуы керек, оны мәтінге симметриялы етіп (ортасына) бас әріппен жеке жолға жазу қажет.

Қосымшалар дипломдық жобаның қалған бөлігімен бірге жалпылама нөмірлеуге ие болуы тиіс.

Егер дипломдық жобада бір ғана қосымша болса, оны нөмірлеуге жол беріледі.

Өлшем бірліктері белгіленген стандарттарға сәйкес көрсетілуі тиіс, ал көрсеткіштер мен басқа сандық мәліметтер артық таңбаларсыз беріледі. Мысалы, сомалар мыңға немесе миллионға дейін дөңгелектенеді (ондық бөлшектермен), пайыздар – 0,01%-ға дейін дәлдікпен.

Дипломдық жобада терминдер, шартты белгілер және жалпы қабылданған қысқартулардың біртектілігі сақталуы тиіс (мысалы, ХҚЕС аббревиатурасы – халықаралық қаржылық есеп стандарттары).

13. Дипломдық жобаларды өзге дереккөздерден алынған мәтіндердің болуына тексеру тәртібі

Дипломдық жобалар өзге дереккөздерден алынған материалдардың бар-жоғын және сөздер мен сөз тіркестерін мәнін өзгертпей синонимдік ауыстыру арқылы қолдануды (парафраз), сонымен қатар басқа тілден аударылған мәтінді пайдалануды тексеруден өтеді. Бұл тексеру қосылған модульдерді пайдалана отырып, университеттің лицензиялық бағдарламалық қамтамасыз етуінде жүргізіледі.

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	22 бет 43 беттен

Дипломдық жобаларды өзге дереккөздерден алынған материалдарға тексеру тәртібі білім алушылардың жазбаша жұмыстарын тексеру ережесімен анықталады. Қазтұтынуодағы ҚарУ-ПРВ-09-2022.

Дипломдық жобаларды алынған материалдарға және плагиатқа тексеру тиісті білім беру бағдарламасы бойынша Аттестаттау комиссиясына тапсырудан кемінде бір күн бұрын жүзеге асырылады.

Аяқталған дипломдық жоба электрондық тасымалдаушыда rtf немесе pdf форматында белгіленген тәртіппен жауапты тұлғаға тапсырылады. Бұл тұлға университеттің лицензиялық бағдарламалық қамтамасыз етуінде өзге дереккөздерден алынған материалдардың бар-жоғын тексеріп, тексеру нәтижелері бойынша анықтаманы шығарады.

20 Мб-тан асатын файлдар архивтелуі тиіс. Жүктелетін файлдың атауы дұрыс және жұмысты орындаушылар мен оның сипатын көрсетуі қажет. Файл атауында келесі мәліметтер көрсетілуі тиіс: студенттің тегі, аты және әкесінің аты, бітіру жұмысы түрінің атауы, тапсыру жылы (мысалы, ИС-20-2 тобы, Ахметов А.А., Громов А.И., Салауатов Б.Е., дипломдық жоба, 2025).

Дипломдық жобаның өзге дереккөздерден алынған материалдардың бар-жоғын тексеру нәтижелері туралы анықтама студентке беріледі және жауапты тұлға тарапынан қол қойылады.

Студент өз орындаған дипломдық жобасының тексеру нәтижелерімен танысуға құқылы.

Университеттің лицензиялық бағдарламалық қамтамасыз етуіндегі өзге дереккөздерден алынған материалдардың болуына дипломдық жобаны тексеру нәтижелері кафедра меңгерушісі тарапынан бітіру жұмысын қорғауға жіберуге рұқсат беру шешімінде ескеріледі.

Студент дипломдық жобаны қорғауға тек жұмыс көлеміндегі өзге дереккөздерден алынған материалдардың үлесі 35%-дан аспаған жағдайда, сонымен қатар тексерілетін құжатқа қатысты күдікті белгілер/сілтемелер болмаған кезде жіберіледі. Егер университеттің лицензиялық бағдарламалық қамтамасыз етуінде дипломдық жобаның өзге дереккөздерден алынған материалдарын тексеру нәтижелері белгіленген нормаларға сәйкес келмесе, жұмыс қайта өңдеуге жіберіліп, кейіннен қайта тексерілуі тиіс. Бір дипломдық жобаны тексеру ең көп екі рет жүргізілуі мүмкін.

Егер студент техникалық тәсілдер арқылы алынған материалдарды жасыруға немесе жұмыс түпнұсқалығын жасанды түрде жоғарылатуға әрекет жасап, университеттің лицензиялық бағдарламалық қамтамасыз етуінде «күдікті құжат» деген белгі алса, жұмыс қайта өңдеуге жіберіледі және өзге дереккөздерден алынған материалдар бойынша қайта тексеріледі.

Егер дипломдық жобаның қайта тексеру нәтижелері де белгіленген нормаларға сәйкес келмесе, студент осы оқу жылында дипломдық жобасын қорғауға жіберілмейді.

Студент қайта өңделген дипломдық жобаны келесі оқу жылында қорғауға қайта қалпына келтірілуі мүмкін.

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	23 бет 43 беттен

14. Дипломдық жобада ЖИ қолдану тәртібі

Дипломдық жобаны дайындау барысында генеративті ЖИ технологиялары пайдаланылған жағдайда, нәтижелер, тұжырымдар, ұсыныстар мен қорытындылар авторлар тарапынан өз бетінше тұжырымдалуы тиіс.

Генеративті ЖИ технологияларын олардың атауын, өндірушісін (күқық иесін), нұсқасын және жүгіну/пайдалану күнін көрсететін тиісті сілтемесіз қолдану академиялық адалдық қағидаларын, сондай-ақ ЖИ қолданудың этикалық және күқықтық нормаларын бұзу болып табылады.

Плагиатты анықтау мүмкіндігін азайту немесе болдырмау мақсатында техникалық құралдарды және тәсілдерді, соның ішінде генеративті ЖИ технологияларын қолдануға жол берілмейді.

Дипломдық жобаның авторлары генеративті ЖИ технологиялары арқылы алынған ақпаратты шынайы, қауіпсіз және этикалық тұрғыдан дұрыс пайдалануға жауапты болады.

Дипломдық жобаның авторлары ЖИ технологиясын пайдаланған жағдайда, оның қолданылғаны туралы сілтеме беріп, генеративті ЖИ технологиясының дипломдық жобаның қандай кезеңдерінде және қандай тәсілмен қолданылғанын, сондай-ақ осы арқылы алынған деректердің шынайылығын тексеру және (немесе) оларды өңдеу мен интерпретациялау әдістерін көрсетуге міндетті. Мұндай мәліметтердің болмауы авторлардың аталған технологияларды жұмыс барысында пайдаланбағанын растайды.

Генеративті ЖИ технологияларын дипломдық жобаға пайдалану ғылыми жетекшінің алдын ала мақұлдауы болған жағдайда ғана рұқсат етіледі.

15. Дипломдық жобаның соңғы нұсқасын рәсімдеу

Дипломдық жобаның соңғы нұсқасы компьютерде теріліп, принтер арқылы А4 форматындағы ақ қағаздың бір жағына басылуы тиіс.

Дипломдық жобаның көлемі қосымшаларды есептемегенде 50 беттен кем болмауы қажет.

Бітіруші кафедрада дипломдық жобаның рәсімделу талаптарына сәйкестігін тексеру үшін норма-бақылау жүргізіледі.

Дипломдық жобаның соңында, пайдаланылған әдебиеттер тізімінен кейін, студент(тер) өз қолын қойып, тегі толық көрсетілген қолтаңба түсіндірмесін және дипломдық жобаның аяқталған күні (күні, айы, жылы) көрсетілуі тиіс.

Дайын дипломдық жобаны студенттер ғылыми жетекшіге тапсырады. Дипломдық жобаның ғылыми жетекшісі әрбір студенттің жобалық топтағы жұмысын объективті (оң немесе теріс) сипаттайтын пікір дайындайды, атап айтқанда:

- зерттеу тақырыбының өзектілігін растайды;
- жұмыста тұжырымдалған қорытындылар мен ұсыныстардың теориялық

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	24 бет 43 беттен

және практикалық маңыздылығын атап көрсетеді;

- студенттің дипломдық зерттеу әдістерін қаншалықты меңгергенін, оның ішінде теориялық ақпарат көздерімен және практикалық материалмен жұмыс істеу дағдыларын бағалайды;

- студенттің бастамашылдығын және дипломдық жобаны орындаудағы дербестік дәрежесін көрсетеді;

- студенттің еңбекқорлығы, ұқыптылығы, жинақылығы және шығармашылық даралығы байқалған-байқалмағанын атап өтеді;

- дипломдық жобаны қорғауға жіберу туралы қорытынды береді.

Ғылыми жетекшінің пікірі оның қолымен расталып, дайындалған күні қойылады. Егер ғылыми жетекші университет оқытушысы болып табылмаса, оның қолы жұмыс істейтін ұйымының кадр бөлімі қызметкерінің қолымен және мөрімен куәландырылуы тиіс.

Студенттер дипломдық жобаны тек ғылыми жетекші(лері)нің «қорғауға жіберіледі» деген белгісі бар оң пікір(лері) болған жағдайда ғана қорғай алады. Дипломдық жобаны ғылыми жетекші мақұлдмаса, қорғауға жібермеу себептерін негіздеп, теріс пікір жазады.

Ғылыми жетекшінің пікірінің мазмұнымен студент Аттестаттау комиссиясының отырысына дейін таныстырылуы тиіс.

Дипломдық жобаны рецензиялау

Қорғауға жіберілген аяқталған дипломдық жобалар сыртқы рецензиялау рәсімінен өту үшін рецензентке жіберіледі.

Сыртқы рецензенттердің тізімі кафедра меңгерушісінің ұсынысы негізінде, дипломдық жобаның профиліне сәйкес келетін өндіріс және ғылыми ұйымдардың мамандары ішінен, ректордың бұйрығымен бекітіледі. Сыртқы рецензент ретінде өзге жоғары оқу орындарының профессорлары, доценттері және оқытушылары да тартыла алады. Рецензенттердің жоғары білімі, дипломдық жобаның бағытына сәйкес келетін ғылыми дәрежесі/ғылыми атағы (бар болған жағдайда) болуы тиіс.

Рецензент дипломдық жобаға жазбаша сын-пікір ұсынады. Сын-пікірде зерттелген тақырыптың өзектілігі, жаңашылдығы мен практикалық маңыздылығы, дипломдық зерттеу тақырыбының маман даярлау профиліне, берілетін академиялық дәрежеге немесе біліктілікке сәйкестігі, зерттеудің дербестігі, қорытындылар мен ұсыныстардың болуы, мәселенің шешілу дәрежесі және зерттеудің аяқталғандығы көрсетілуі қажет.

Сын-пікірде баллдық-рейтингтік-әріптік жүйе бойынша бағасы және тиісті бакалавр дәрежесін беру мүмкіндігі туралы негізделген қорытынды беріледі.

Сын-пікір компьютерде теріліп рәсімделеді және дайындалған күні көрсетіліп, рецензенттің қолымен бекітіледі. Сын-пікір берушінің қолы оның жұмыс орны бойынша ұйымның мөрімен куәландырылуы тиіс.

Рецензенттің оң немесе теріс қорытындысына қарамастан студент(тер) дипломдық жобаны қорғауға жіберіледі.

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	25 бет 43 беттен

Студент сын-пікір мазмұнымен Аттестаттау комиссиясының отырысына дейін міндетті түрде танысуы қажет.

Дипломдық жоба ғылыми жетекшінің оң пікірімен, университеттің лицензиондық бағдарламалық қамтамасыз етуінде жүргізілген плагиатты анықтау нәтижелері туралы анықтамамен және сын-пікірмен бірге кафедра меңгерушісіне ұсынылады.

Кафедра меңгерушісі дипломдық жоба пен қоса тапсырылған құжаттарды қарап шығып, олардың негізінде жұмысты қорғауға жіберу немесе жібермеу туралы шешім қабылдайды. Егер кафедра меңгерушісі студент(тер)ді дипломдық жобаны қорғауға жіберу мүмкін емес деп тапса, бұл мәселе кафедра отырысында студент(тер)дің және олардың ғылыми жетекші(лер)інің міндетті қатысуымен қаралады.

Аттестаттау комиссиясына студент ұсынады:

- кафедра меңгерушісінің қорғауға жіберілгені туралы бекітуімен және студент(тер) қолымен расталған қатты мұқабалы дипломдық жоба;
- ғылыми жетекшінің(лер) пікірі;
- университеттің лицензиондық бағдарламалық қамтамасыз етуінде жүргізілген плагиатты анықтау нәтижелері туралы анықтама;
- дипломдық жобаның сыртқы рецензиясы (сын-пікір).

Дипломдық жобаның ғылыми және практикалық құндылығын сипаттайтын материалдар (бейресми шолулар, анықтамалар және жобалау нәтижелерін енгізу актілері және т.б.) ұсынылуы мүмкін.

Дипломдық жобаны қорғау студенттің қалауы бойынша қазақ, орыс немесе ағылшын тілдерінде жүргізіледі.

Дипломдық жобаны қорғау ақпараттық-коммуникациялық технологиялар саласындағы заманауи техникалық құралдар мен жетістіктерді пайдалана отырып, мультимедиялық презентациялар арқылы жүзеге асырылуы тиіс.

Дипломдық жобалары қорғау қорытынды аттестаттау кестесіне сәйкес тиісті білім беру бағдарламалары бойынша Аттестаттау комиссияларының отырысында, университет аудиторияларында өткізіледі.

Екі немесе одан да көп студенттер атқарған пәнаралық дипломдық жобалар тиісті білім беру бағдарламалары бойынша Аттестаттау комиссияларының бірлескен отырысында қорғалады.

Шектеу шаралары енгізілген жағдайда, төтенше жағдай, әлеуметтік, табиғи немесе техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар туындаған жағдайда дипломдық жобаларды қорғау форматы университет тарапынан аймақтағы және елдегі жағдайға сәйкес анықталады.

Дипломдық жобаларды қорғау кезінде міндетті түрде білім алушылардың жеке тұлғасын сәйкестендіру жүргізіледі.

16. Дипломдық жобаны қорғау және бағалау тәртібі

Аттестаттау комиссиясында (бұдан әрі-АК) дипломдық жобаны қорғау

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	26 бет 43 беттен

тәртібі білім алушылардың үлгеріміне ағымдағы бақылауды, аралық және қорытынды аттестаттауды жүргізу қағидаларына сәйкес айқындалады.

Дипломдық жобаларды қорғау белгіленген мерзімдерде АК-ның ашық отырысында өткізіледі.

Дипломдық жобаны қорғау бітіруші кафедра студенттерінің, оқытушыларының қатысуымен жария түрде ұйымдастырылады. Қорғауға сондай-ақ ғылыми жетекші(лер), базасында дипломдық зерттеу жүргізілген ұйымның өкілдері және басқа да мүдделі тұлғалар шақырылуы мүмкін.

Дипломдық жобаны қорғауға студент(тер) мұқият дайындалуға тиіс: өз баяндамасының (хабарламасының) тезистерін әзірлеу, иллюстрациялық материалдарды (кестелер, схемалар, таратпа материалдар, презентациялар және т.б.) дайындау қажет.

Студент(тер) ұсынған схемалар, аналитикалық кестелер, графиктер, диаграммалар, қорытындылар мен ұсыныстардың қысқаша тізімі түріндегі таратпа материал мақтауға лайық.

АК алдында дипломдық жобаны қорғау барысында студент(тер) дипломдық жобаның мақсаты мен міндеттерін қысқаша да нақты сипаттап, негізгі тұжырымдарды баяндап, өз қорытындылары мен ұсыныстарын жеткізіп және оларды дәлелдеп, яғни негіздеп беруі тиіс. Студенттің баяндамасына (хабарламасына) 15 минуттан артық уақыт берілмейді.

Дипломдық жобаларды қорғау ерекше білім беру қажеттіліктері бар студенттерге бейімделеді: инклюзивті білім беру нормаларына сәйкес аудиторияның қол жетімділігі қамтамасыз етіледі, арнайы техникалық құралдарды пайдалану, егер студенттің жағдайы медициналық қорытындымен расталса, қашықтықтан қорғау формасын таңдау мүмкіндігі беріледі.

Диплом алушыға комиссия төрағасы мен мүшелері немесе дипломдық жобаны қорғауға қатысушылардың кез келгені сұрақтар қояды. Қойылған сұрақтарға диплом қысқа, бірақ толық жауаптар беруі керек. Қорғауға қатысушылар бітіру жұмысын талқылауға қатысуға құқылы.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар студенттер үшін қорғау рәсімін түзетулер енгізуге рұқсат етіледі: баяндама уақытын ұзарту немесе презентация көлемін азайту, қорғауға ассистент немесе сүйемелдеуші (тьютор) қатысуына мүмкіндік беру.

Талқылау аяқталғаннан кейін АК хатшысы Ғылыми басшының(лардың) пікірін және ұсынылған шолуды оқиды. Аттестаттау комиссиясының отырысында ғылыми жетекші дипломдық жобаның орындалу барысын сипаттау үшін сөз сөйлей алады.

Диплом алушыға пікірде, сын-пікірде және/немесе сөйлеген сөздерінде келтірілген ескертулерге жауап беруге мүмкіндік беріледі.

Дипломдық жобаны бағалау балдық рейтингтік әріптік жүйе бойынша аттестаттау комиссиясының жабық отырысында айқындалады. Дипломдық жобаны қорғау нәтижелері АК отырысының хаттамасымен әр студент бойынша жеке ресімделеді және қорғау жүргізілген күні жарияланады.

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	27 бет 43 беттен

Егер дипломдық жобаны қорғау қанағаттанарлықсыз деп танылса, АК жаңа тақырып бойынша жобаны қайта қорғауға мүмкіндік береді, бірақ бір жылдан бұрын емес. Бұл шешім АК отырысының хаттамасына жазылады.

Дипломдық жобаны белгіленген мерзімде орындамаған және/немесе оны қорғамаған білім алушы университет студенттері қатарынан шығарылады, бірақ университет студенттері қатарына қайта қабылданғаннан кейін дипломдық жобаны қорғау құқығы беріледі.

Дипломдық жоба және оны Аттестаттау комиссиясының алдында қорғау нәтижелері тиісті білім беру бағдарламасы бойынша студентке бакалавр дәрежесін беру және диплом тапсырудың міндетті шарттары болып табылады.

Қорытынды аттестация нәтижелерімен келіспеген студент дипломдық жобаны қорғау күні апелляцияға береді.

Апелляция өткізу үшін университет ректорының бұйрығымен біліктілігі білім беру бағдарламасының бағытына сәйкес келетін тәжірибелі оқытушылар қатарынан апелляциялық комиссия құрылады.

Апелляцияға өтініш академиялық мәселелер жөніндегі проректор басқаратын апелляциялық комиссия төрағасының атына жазылады. Өтінішті комиссия АК мүшелері мен апелляциялық комиссия мүшелерінің міндетті түрде қатысуымен 2 күн ішінде қарайды.

Апелляция қанағаттандырылған жағдайда АК отырысының хаттамасы қайта рәсімделеді. Бұл жағдайда алғашқы хаттаманың нәтижелері мына жазбамен күшін жояды: «Баға № _____ хаттамамен _____ күні _____ бетте қайта қаралды», және ол АК-ның барлық қатысқан мүшелері тарапынан қол қойылады.

Қанағаттанарлықсыз баға алғаннан кейін ұсынылған денсаулық жағдайы туралы құжаттар АК-да қарастырылмайды.

Оң бағаны көтеру мақсатында дипломдық жобаны қайта қорғауға жол берілмейді.

«Қанағаттанарлықсыз» баға алған студенттерге осы қорытынды аттестаттау кезеңінде дипломдық жобаны қайта қорғауға рұқсат етілмейді.

17. Дипломдық жобаларды сақтау тәртібі

Дипломдық жобалар қорғаудан кейін бітіруші кафедра арқылы ЖОО мұрағатына кафедра меңгерушісі бекіткен тізім бойынша тапсырылады.

Дипломдық жобалар ЖОО мұрағатында істер номенклатурасына сәйкес сақталады.

Көрсетілген мерзім өткен соң дипломдық жобалар акт негізінде комиссия арқылы тізімнен шығарылады.

18. Шығару және тарату

Осы әдістемелік нұсқауларды шығаруды және таратуды ЖЖОКБ АДД

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодғы ҚарУ-ӘН-126-2025	28 бет 43 беттен

қамтамасыз етеді.

19. Сақтау

Әдістемелік нұсқаулардың түпнұсқасы ЖЖОКБ АДД-де, ал көшірмесі СҚЖАО-да сақталады.

Әзірлеушілер:

П.ғ.к., «Психология, педагогика
және әлеуметтік жұмыс»
кафедрасының доценті

 Кенжебаева С.К.

П.ғ.к., «Психология, педагогика
және әлеуметтік жұмыс»
кафедрасының меңгерушісі

 Абдакимова М.К.

А.ж.м., «Цифрлық инженерия
және IT-Аналитика»
кафедрасының аға оқытушысы

 Цицина А.С.

П.ғ.м., «Психология, педагогика
және әлеуметтік жұмыс»
кафедрасының аға оқытушысы

 Ельшина М.К.

Келісілді:

Ректор аппаратының
Басшысы

 Еремин Ю.Н.

ЖЖОКБ АДД директоры
э.ғ.к., профессор

 Даниярова М.Т.

СҚЖАО директоры
э.ғ.к., доцент

 Кудикенова Д.Г.

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	29 бет 43 беттен

20. Қосымшалар

ҚОСЫМША 1

_____ каф.меңгерушісі
(кафедра атауы)

_____ (аты-жөні, ғылыми дәрежесі, атағы)
Студент

_____ (топтың, факультеттің атауы)

_____ (күндізгі немесе оқытудың ҚБТ нысанын
қолдана отырып күндізгі)

_____ (Аты-жөні)

Тел. _____

Өтініш

Маған дипломдық жобаның №_____ «_____» тақырыбын бекітуді және ғылыми жетекші етіп _____ (аты-жөні, ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы) тағайындауды сұраймын.

Мен Қазтұтынуодағы Қарағанды университетінде қолданылып жүрген білім алушылардың жазбаша жұмыстарын өзге дереккөздерден алынған материалдарға тексеру ережелерімен таныстым. Осы ережелерге сәйкес, тікелей плагиат анықталған жағдай немесе рұқсат етілген пайыздық нормасын сақтамау менің дипломдық жобамның қорғауға жіберілмеуіне және университеттен шығаруға дейінгі тәртіптік шаралардың қолданылуына негіз болып табылады.

_____ (білім алушының қолы)

_____ (күні)

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	30 бет 43 беттен

ҚОСЫМША 2

Дипломдық жобаны орындауға тапсырыс

«_____» _____ 202__ ж.

Ұйым _____
студентке _____

(топ, факультет, аты-жөні)

дипломдық жобаны тақырыбы бойынша орындауды тапсырады.

Тапсырыстық дипломдық жобаны орындау қажеттілігінің себебі

Тапсырыс беруші _____

(ұйым басшысының
лауазымы, тегі мен инициалдары)

Ұйым мөрі

Орындаушы _____

(студенттің тегі мен инициалдары)

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	31 бет 43 беттен

ҚОСЫМША 3

Ұйым _____
(ұйымның атауы)

ХАТТАМАДАН КӨШІРМЕ № _____
«__» _____ 202__ ж.

ТЫҢДАЛДЫ

Студенттің хабарламасы _____
(ЖОО, факультет, оқу тобының атауы)

(студенттің тегі, аты, әкесінің аты)

тақырыпта орындалған дипломдық жобаның нәтижелері туралы

ҚАУЛЫ ЕТТІ

Студенттің _____
(тегі, инициалдары)

(дипломдық жоба тақырыбы)

дипломдық жобаның тақырыбы бойынша ақпаратын тыңдағаннан кейін
ұйым басшысы _____

(тегі, инициалдары)

бұл дипломдық жобада келтірілген қорытындылар мен ұсыныстарды
ұйымның қызметінде ескеру және қолдану қажеттігін атап өтті. Дипломдық
жобаның ұсыныстарын 202__ жылы ұйымда сынақтан өткізу, одан кейін оң
нәтижелерін енгізіп, автордың қорытындылары мен ұсыныстарын пайдалану
(енгізу) туралы акті рәсімдеу қажет.

Ұйым басшысы _____
(қолы) (қолтаңбаның талдамасы)

Ұйым мөрі

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	32 бет 43 беттен

ҚОСЫМША 4

(ЖОО атауы)

Факультет _____ кафедра _____

Білім беру бағдарламасы _____ « _____ »

БЕКІТЕМІН
_____ каф. меңгерушісі
(кафедра атауы)

(аты-жөні, ғылыми дәрежесі, атағы)

(қолы)

« _____ » _____ 202_ ж.

ДИПЛОМДЫҚ ЖОБА БОЙЫНША ТАПСЫРМА

Студентке (терге) _____
(тегі, аты, әкесінің аты)

1. Дипломдық жоба тақырыбы _____

университеттің « _____ » _____ 202_ ж. № _____ бұйрығымен бекітілген.

2. Аяқталған дипломдық жобаны тапсыру мерзімі _____

3. Дипломдық жобаға бастапқы мәліметтер _____

4. Дипломдық жобада әзірленуге жататын мәселелердің тізбесі:

- a) _____
- б) _____
- в) _____

5. Ұсынылатын негізгі әдебиеттер:

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	33 бет 43 беттен

6. Дипломдық жоба бойынша кеңесшілер және оларға тиесілі бөлімдер¹

Бөлім	Кеңесшінің аты-жөні	Мерзімдері	Қолы

ДИПЛОМДЫҚ ЖОБАНЫ ДАЙЫНДАУ КЕСТЕСІ

№ р/н	Бөлімдердің атауы, әзірленетін мәселелердің тізбесі	Ғылыми жетекшіге ұсыну мерзімдері	Ескерту

Тапсырманың берілген күні _____

Дипломдық жобаның
ғылыми жетекшісі (жетекшілері) _____
(қолы) (қолтаңбаның талдамасы)

(қолы) (қолтаңбаның талдамасы)

Тапсырманы орындауға қабылдаған студент(тер)

(қолы) (қолтаңбаның талдамасы)

(қолы) (қолтаңбаның талдамасы)

¹ Бұл бөлім орындалатын жұмыс бойынша кеңесші болған жағдайда толтырылады

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	34 бет 43 беттен

ҚОСЫМША 5

Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті

**Ахметжанова Т.Ш.
Есенгулов Д.К.
Каржаубаев Р.С.**

**Тәуелді клиенттердің эмоционалды-ерікті саласын психокоррекциялау
бағдарламасы**

ДИПЛОМДЫҚ ЖОБА

6B03102 «Психология және білім берудегі менеджмент»

Қарағанды 202__

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	35 бет 43 беттен

ҚОСЫМША 6
Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті

**«Қорғауға жіберіледі»
Кафедра меңгерушісі**

« ____ » _____ **202**__ **ж.**

ДИПЛОМДЫҚ ЖОБА

тақырыбы: « _____ »

_____ **білім беру бағдарламасы бойынша**

Орындаған
_____ **топ студенті**

(ТАӘ)

Ғылыми жетекші(лер)

(ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы)

(ТАӘ)

Қарағанды 202__

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	36 бет 43 беттен

ҚОСЫМША 7

Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті

«Қорғауға жіберіледі»
Кафедра меңгерушісі

«Қорғауға жіберіледі»
Кафедра меңгерушісі

«__» 202 ж.

«__» 202 ж.

ДИПЛОМДЫҚ ЖОБА

тақырыбы: «_____»

_____ білім беру бағдарламасы бойынша

Орындағандар

_____ топ студенті (ТАӘ)

_____ топ студенті (ТАӘ)

Ғылыми жетекші(лер)

(ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы) (ТАӘ)

(ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы) (ТАӘ)

Қарағанды 202__

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	37 бет 45 беттен

ҚОСЫМША 8

МАЗМҰНЫ

(6B061 «Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар», 6B072 «Өндірістік және өңдеуші салалар», 6B075 «Стандарттау, сертификаттау және метрология (салалар бойынша)» даярлық бағыттары үшін ұсынылады)

КІРІСПЕ.....	4
1 АНАЛИТИКАЛЫҚ БӨЛІМ	6
1.1 Пәндік саланың сипаттамасы	6
1.2 Автоматтандыру объектісінің қолданыстағы басқару жүйесінің сипаттамасы және оның кемшіліктері	16
1.3 Деректерді өңдеудің қолданыстағы жүйесін жетілдіру жолдары	26
2 ЖОБАЛАУ БӨЛІГІ	29
2.1 Міндеттерді қою.....	29
2.2 Ақпараттық қамтамасыз ету	36
2.3 Бағдарламалық қамтамасыз ету.....	43
2.4 Техникалық қамтамасыз ету	50
2.5 Қызметкердің тыныс-тіршілігін және еңбекті қорғауды қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар	53
3 ЭКСПЕРИМЕНТТІК БӨЛІМ	56
3.1 Бағдарламаны орындаудың мақсаты мен шарттары	56
3.2 Бағдарламаны орындау	59
ҚОРЫТЫНДЫ.....	70
ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ	73
ҚОСЫМША А – Ұйымдық құрылым	76

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	38 бет 45 беттен

ҚОСЫМША 9

МАЗМҰНЫ

(6B042 «Құқық», 6B031 «Әлеуметтік ғылымдар», 6B041 «Бизнес және басқару», 6B052 «Қоршаған орта», 6B113 «Көлік қызметтері», 6B111 «Қызмет көрсету саласы», 6B114 «Әлеуметтік жұмыс», 6B014 «Жалпы дамыту бағыты бойынша пәндік мамандандыруы бар мұғалімдерді даярлау» даярлық бағыттары үшін ұсынылады)

КІРІСПЕ.....	4
1 ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕР (АНАЛИТИКАЛЫҚ ШОЛУ).....	6
1.1 Тақырыпқа ғылыми және практикалық тәсілдерді талдау	6
1.2 Терминологиялық аппарат және қолданыстағы модельдер/тұжырымдамалар	8
1.3 Нормативтік-құқықтық базаға шолу	11
1.4 Таңдалған саладағы мәселелер мен даму тенденциялары	13
Бөлім бойынша қорытындылар	15
2 ЭМПИРИКАЛЫҚ (ЗЕРТТЕУ, ДИАГНОСТИКАЛЫҚ, АНАЛИТИКАЛЫҚ) БӨЛІМ	16
2.1 Зерттеу объектісінің сипаттамасы (кәсіпорын, ұйым, аймақ, оқу орны және т. б.).....	16
2.2 Талдау немесе диагностика әдістері	18
2.3 Деректерді ұсыну және түсіндіру (кестелер, графиктер, схемалар)	21
2.4 Негізгі мәселелерді анықтау	24
Бөлім нәтижелері бойынша қорытындылар	26
3 ЖОБАЛЫҚ-ПРАКТИКАЛЫҚ БӨЛІМ	27
3.1 Разработка предложений, программ, рекомендаций или инновационных решений	27
3.2 Экономикалық, әлеуметтік немесе экологиялық тиімділікті есептеу	32
3.3 Ұсынылған шараларды іске асыру	35
3.4 Тәуекелдерді және күтілетін нәтижелерді бағалау	40
3.5 Ұсыныстарды, бағдарламаларды немесе инновациялық шешімдерді әзірлеу	43
ҚОРЫТЫНДЫ.....	50
ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ	52
ҚОСЫМША А – Ақпараттандырылған келісім бланкі.....	54

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-126-2025	39 бет 45 беттен

ҚОСЫМША 10

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Сколько людей с алкогольной зависимостью в Казахстане. – Қол жеткізу режимі: <https://www.inform.kz/ru/skolko-v-kazahstane-lyudey-s-alkogolnoy-zavisimostyu-d56974>. – Қол жеткізу күні: 17.11.2024.
2. Немов Р.С. Психология: учебник для студентов. - / Р. С. Немов. - 2-е изд., перераб. и доп. - Москва: Издательство Юрайт, 2024. - 501 с.
3. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. - М.: Смысл, 2005. - 320 с.
4. Крук В.А., Циркунова Н.И. Эмоциональное состояние лиц с алкогольной зависимостью / В.А. Крук, Н.И. Циркунова // Государство и право: проблемы и перспективы совершенствования: сб. науч. тр. 4-й Междунар. науч. конф., Курск, 19 ноября 2021 г. - Курск: Юго-Западный государственный университет, 2021. - Т. 1. - С. 109–111. - URL: <https://rep.vsu.by/handle/123456789/35740> (жүгінген күні: 19.02.2025).
5. Соколова Д.А. Особенности эмоциональной сферы у лиц, склонных к алкогольной зависимости / Д. А. Соколова // Молодой ученый. - 2024. - № 3 (502). - С. 485–487. - URL: <https://moluch.ru/archive/502/110375/> (жүгінген күні: 19.02.2025).
6. Карвасарский Б.Д. Психотерапевтическая энциклопедия. - СПб.: Питер, 2007. - 832 с.
7. Дереча В.А. Психология зависимостей: учебник для вузов. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Издательство Юрайт, 2025. - 217 с.
8. Social Progress Imperative [Электрондық ресурс]/ Social Progress Imperative. – Вашингтон, 2021 – Қол жеткізу режимі: <https://gtmarket.ru/ratings/global-alcohol-consumption>. – Қол жеткізу күні: 17.11.2024.
9. Кибраева З.Ю., Ахбергенова Т.Т. Проблема и профилактика подросткового алкоголизма и наркомании. // Жансүгіров тағылымы: Республикалық ғылыми-практикалық конференция материалдары. - Талдықорған, 2009. - С.175 - 178.
10. Галкин С.А., Бохан Н.А. Нарушения когнитивных механизмов принятия решений, связанных с вознаграждением, при алкогольной зависимости. // Журнал неврологии и психиатрии им. С.С. Корсакова, 2023. - 123(4). - С.98-102.

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	40 бет 45 беттен

ҚОСЫМША 11

1 ТӘУЕЛДІ МІНЕЗ–ҚҰЛЫҚ КОНТЕКСТІНДЕГІ ЭМОЦИОНАЛДЫ-ЕРІК САЛАСЫН ЗЕРТТЕУДІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

1.1 Психологиядағы эмоционалды-ерік саласының түсінігі мен құрылымы

Адамның эмоционалды-ерік саласы оның психикалық өмірінің ең маңызды құрамдас бөлігі болып табылады, ол сезім, мотивация және мінез-құлық ерекшеліктерін анықтайды. Классикалық психологияда эмоционалды-ерік саласы деп эмоционалды күй, ішкі сезімдер және жеке тұлғаның әрекеттегі белсенділігін реттейтін, іс-әрекет бағыттылығын қамтамасыз ететін ерік процестерінің жиынтығы түсініледі.

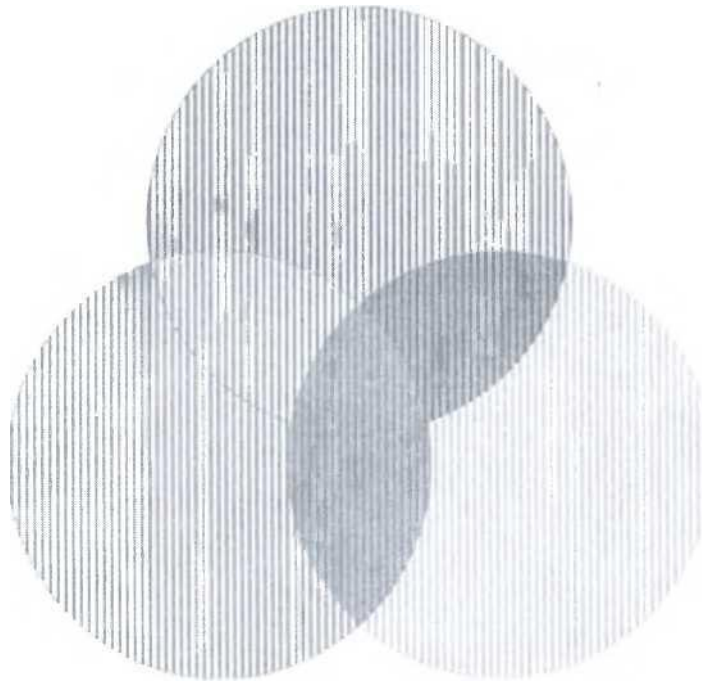
1.2 Тәуелді мінез-құлық: түрлері, себептері және психологиялық ерекшеліктері

Тәуелділік – бұл белгілі бір объектіге (затқа, мінез-құлыққа және т.б.) төтеп беру мүмкін емес тартымдылықпен сипатталатын, тұрақты патологиялық күй болып табылады. Ол тұтынуға бақылаудың жоғалуына, құндылықтар жүйесінің бұрмалануына және тұлғаның деформациясына әкеледі.

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	41 бет 45 беттен

ҚОСЫМША 12

Өңірлік тұрғыда жұмыссыздық деңгейі әртүрлі: мегаполистерде көрсеткіш ең төмен – Астанада 4,3% және Алматыда 4,4%, ал мұнайлы батыс өңірлерінде жоғарырақ – Маңғыстау облысында 5,1% және Атырау облысында 5%. Қазақстан Республикасы халқының өңірлер бойынша жұмыспен қамтылуы 1-суретте көрсетілген.

1-сурет. Өңірлер бөлінісінде Қазақстан Республикасы халқының жұмыспен қамтылуы

Жұмыс нарығын қолдаудың маңызды бағыты – цифрландыру болды: мансаптық орталықтар мен Skills Enbek сияқты платформалардың арқасында 2025 жылдың жеті айында 45 мыңнан астам жұмыссыз адам оқытудан өтіп, сертификаттар алды, ал жүздеген мың адам мемлекеттік бағдарламалар арқылы жұмыс тапты.

	Дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	1 нұсқа 2025 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӨН-126-2025	42 бет 45 беттен

ҚОСЫМША 13

Қазақстан Республикасы халқының өңірлер бойынша соңғы үш жылдағы жұмыспен қамтылу серпіні 1-кестеде келтірілген.

1-кесте

Өңірлер бойынша Қазақстан Республикасы халқының жұмыспен қамтылуы

Ескерту – Дереккөзден [34] алынған мәліметтер				

1-кестенің деректері жұмыссыздық деңгейінің төмендегенін куәландырады, бұл Қазақстан Республикасының Үкіметі тарапынан қабылданатын шаралардың тиімділігін растайды.

Кестенің бір бөлігін тасымалдау

1-кесте 5-6 жасар балалардың логикалық ойлауын дамытуға арналған дидактикалық ойындар кешені <table> <tr> <th>Өткізу күні</th><th>Ойын атауы</th><th>Ойынның мақсаты</th><th>Ойын ережесі</th></tr> <tr> <td>24.01.2023</td><td>Дыңесітің логикалық блоктары</td><td>Балаларды бірден бірнеше заттарды «ойлау өрісінде» ұстауға үйрету және оларды бір-</td><td>Материалдар: 48 геометриялық фигуралар жиынтығы: төрт пішін (шенбер, үшбұрыш, шаршы, тіктөртбұрыш); төрт түсті (кызыл, көк, сары, жасыл); екі өлшем (үлкен, кішкентай); қалыңдықтың екі түрі (қалың, жұқа)</td></tr> </table> 41				Өткізу күні	Ойын атауы	Ойынның мақсаты	Ойын ережесі	24.01.2023	Дыңесітің логикалық блоктары	Балаларды бірден бірнеше заттарды «ойлау өрісінде» ұстауға үйрету және оларды бір-	Материалдар: 48 геометриялық фигуралар жиынтығы: төрт пішін (шенбер, үшбұрыш, шаршы, тіктөртбұрыш); төрт түсті (кызыл, көк, сары, жасыл); екі өлшем (үлкен, кішкентай); қалыңдықтың екі түрі (қалың, жұқа)
Өткізу күні	Ойын атауы	Ойынның мақсаты	Ойын ережесі								
24.01.2023	Дыңесітің логикалық блоктары	Балаларды бірден бірнеше заттарды «ойлау өрісінде» ұстауға үйрету және оларды бір-	Материалдар: 48 геометриялық фигуралар жиынтығы: төрт пішін (шенбер, үшбұрыш, шаршы, тіктөртбұрыш); төрт түсті (кызыл, көк, сары, жасыл); екі өлшем (үлкен, кішкентай); қалыңдықтың екі түрі (қалың, жұқа)								
4-ші кестенің жалғасы <table> <tr> <td></td><td>«Артық не?»</td><td>бірімен салыстыру. Көрнекі есте сақтау қабілетін дамыту. Әр түрлі, бір-біріне ұқсамайтын заттар арасындағы</td><td>жанасына ауыстырылады немесе екі фигура ауыстырылады. Бала өзгерістерді байқауы керек. Үш фигураны салыңыз. Бала олардың</td></tr> </table>					«Артық не?»	бірімен салыстыру. Көрнекі есте сақтау қабілетін дамыту. Әр түрлі, бір-біріне ұқсамайтын заттар арасындағы	жанасына ауыстырылады немесе екі фигура ауыстырылады. Бала өзгерістерді байқауы керек. Үш фигураны салыңыз. Бала олардың				
	«Артық не?»	бірімен салыстыру. Көрнекі есте сақтау қабілетін дамыту. Әр түрлі, бір-біріне ұқсамайтын заттар арасындағы	жанасына ауыстырылады немесе екі фигура ауыстырылады. Бала өзгерістерді байқауы керек. Үш фигураны салыңыз. Бала олардың								

